

Activiteitenkrant

gesprek, lezing, meditatie, leerhuis, studiedag, catechese, film, concert, kunst

Kloosterleven

Startweekend 'Kloosterleven toen en nu' op 16 en 17 september 2017

Elk jaar wordt in veel kerken de start van het nieuwe seizoen ingeluid met een speciale startzondag. Ook dit jaar zullen de drie kerken van Zuidwest ieder weer een eigen inspirerend programma organiseren op zondagmorgen en een deel van zondagmiddag 17 september. Maar bij die zondag blijft het niet. Ook op zaterdagmiddag 16 september is van 13.00 tot 17.30 uur voor heel Zuidwest in de Abdijkerk – ooit een kloosterkerk – een fraai programma. Vandaar dat we over een startweekend spreken. Overigens zijn de twee dagen afzonderlijk te bezoeken.

Dit startweekend staat in het teken van 'Kloosterleven toen en nu'. We geven een inkijkje in het oude en huidige kloosterleven. In de Abdijkerk worden op zaterdag enkele speciale activiteiten georganiseerd, variërend van een viering/getijde, een none, tot verschillende workshops: gregoriaans

zingen tot en met het schilderen van letters en het schrijven met de ganzenveer. Monnikenwerk zogezegd. Voor kinderen is er een speciaal programma. We hopen u in de speciale kloosterdienst op zondagmorgen te mogen ontmoeten, maar zeker ook op zaterdagmiddag in de Abdijkerk.

Zaterdag 16 september in de Abdijkerk

13.00 uur: inloop: wandelen langs de kramen en de tentoonstelling 'Kloosterleven'
13.30 uur: opening en een korte viering
14.00 uur: inleiding over het kloosterleven
14.30 uur: rondleiding door de Abdijkerk
15.00 uur: pauze
15.15 en 15.45 uur: workshops
 Er zijn dus twee rondes workshops. De eerste start om 15.15 uur, de tweede om 15.45 uur.

Iedereen kan twee workshops kiezen:

- Gregoriaans zingen (kerkzaal)
- Miniaturen/letters schilderen (gemeentezaal)
- Kerkraam maken (glas in lood) (gemeentezaal)
- Met ganzenveer schrijven (gemeentezaal)
- Spiritualiteit in het klooster (bovenzaal)
- Kids: speurtocht rond de kerk/knutsel-activiteit (consistoriekamer)

16.15 uur: afsluiting met kloosterdrankje en -hapje.

Bijbelkring 'Psalmen voor onderweg'

In het Psalmbboek vormen de psalmen 120 tot en met 134 een aparte bundel van vijftien liederen. Bedevaartslied staat er telkens als titel boven.

Ze werden gezongen door de pelgrims die minstens eenmaal per jaar optrokken naar Jeruzalem om er God te loven en te danken. Op psalm 132 na zijn het allemaal korte, soms heel korte liederen. De stijl is volks, naïef soms, de taal fris en krachtig. Blijkbaar zijn in deze psalmen gewone mensen aan het woord, maar wel mensen die diep en rotsvast geloven in God, die zij nabij en bereikbaar weten. Het zijn liederen die hen hielpen om van hun bedevaart een echte 'bede-vaart' te maken. Door deze psalmen te bidden en te zingen klommen zij trapsgewijs op naar God, steeds hoger en hoger, niet alleen letterlijk op de wegen en de trappen die naar de tempel op de berg Sion leidden, maar ook en vooral innerlijk.

We lezen op een ochtend telkens twee opeenvolgende psalmen, eerst in een meditatieve ronde; daarna zoeken we naar de kern van de psalm.

Data en tijd: dinsdagmorgen 7, 14, 21 en 28 november van 10.00-12.00 uur

Plaats: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

Leiding en opgave: dr. Nico Riemersma, tel. 3251599,

e-mail: n.riemersma@planet.nl

Doe mee!

Het aanbod van activiteiten in het seizoen 2017-2018 is breed van opzet en onderverdeeld in de categorieën:

- Kloosterleven
- De Bijbel, zijn verhalen en taal
- Geloof en spiritualiteit
- Kerk, kunst en cultuur
- Kerkgeschiedenis
- Ontmoeting en gesprek
- Activiteiten voor de jeugd

Een inspirerend programma en het kan niet anders dan

dat er voor elk gemeentelid genoeg te kiezen valt.

De Taakgroep Vorming en Bezinning spoort u daarom van harte aan om mee te doen met een of meer activiteiten uit deze krant. Geef u, wanneer dat wordt gevraagd, tijdig op.

De bijeenkomsten worden gespreid over de drie locaties van Den Haag-Zuidwest gehouden. Doe mee, u bent op elk van de locaties van harte welkom.

Wandeling en verbeelding

Hoe spreken de natuur en de openbare ruimte tot je? Hoe vormen ze je gedachten en gevoelens? Veranderen of vormen je gedachten gemakkelijker wanneer je zo aan het lopen bent? We gaan het beleven op een vijftal woensdagochtenden in de herfst en in het voorjaar. We gaan op pad met enkele uitspraken of wijsheden, of met een kort verhaal, uit de Bijbel of uit de wereldliteratuur.

Al wandelend wisselen stilte en gesprekken elkaar af.

Wie hier graag aan meedoet maar om redenen liever in de avond wandelt, trek aan de bel. Wie weet.

Data en tijd: woensdag 20 september en 11 oktober; 14 maart, 4 en 25 april van 9.00 tot 10.30 uur

Plaats: start en eindpunt bij de Bosbeskapel Bosbesstraat 5.

Leiding en opgave (uiterlijk 15 september): ds. Martin Koster, tel. 4065871, e-mail: m.koster@kpnplanet.nl

Kloosterweekend in Chevetogne

Met een niet al te grote groep brengen we een bezoek aan het Benedictijnerklooster van Chevetogne in de Belgische Ardennen. Dit klooster heeft zich toegelegd op de studie van de Byzantijnse liturgie, een deel van de gebedsdiensten is volgens de Griekse of Russische liturgie. Vooral de zaterdagavond- en zondagmorgendiensten zijn er indrukwekkend door de mooie gezangen en de voor ons wat onbekende gebruiken. De reis per auto duurt ongeveer 3 uur: vrijdag heen en zondag terug.

Informatieavond: dinsdag 3 oktober om 20.00 uur in de Abdijkerk.

Data: vrijdag 2 t/m zondag 4 maart 2018.

Opgave: er is beperkt plaats, geef u tijdig op als u graag mee wilt.

Leiding: ds. Michiel Aten, tel. 06 - 108 114 30,

e-mail: m.c.aten@hotmail.com

De Bijbel, zijn verhalen en taal

ALEF-cursus Bijbels Hebreeuws voor beginners

Een interessante en leuke cursus die je op je eigen tempo kan doen. Je leert de beginselen van het Bijbels Hebreeuws en aan het eind van de cursus ben je al redelijk in staat om het hardop te kunnen lezen. Ook bezit je dan een kleine woordenschat. Dus, heb je tijd om eens in de veertien dagen tussen eind oktober en mei een les te volgen van vijf kwartier? Want je wilt de oudste taal van

de Bijbel, het Hebreeuws, kunnen lezen en beginnen te verstaan? Geef je dan op of win meer informatie in bij ondergetekende. De eerste uitdaging zal zijn om de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet te leren en een aantal een-lettergreepwoorden.

Al lerende staan we tegelijk ook stil bij onderwerpen en thema's uit het Eerste of Oude Testament. Wie meedoen, kunnen zelf een geliefd vers of woord uit TeNaCh (= de joodse aanduiding voor het Oude Testament) aanreiken dat we dan gaan lezen in de oorspronkelijke taal.

Data en tijd: eens in de veertien dagen op een tijdstip dat voor de meeste of alle belangstellenden gunstig is; bij opgave geef je aan welke dagdelen (overdag's avonds) je zou kunnen.

Plaats: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

Leiding en opgave (uiterlijk 1 oktober): ds. Martin Koster, tel. 406 58 71,

e-mail: m.koster@kpnplanet.nl

Licht op het Marcus- evangelie

Vanaf Advent 2017 tot de laatste zondag van de Voleinding in 2018 lezen we in de kerk uit het Marcusevangelie. In de kerk op zondag staat meestal één passage of scène centraal. Op die manier mis je de grotere verbanden en lijnen. We willen u een keer het complete evangelie laten horen en beleven. We doen dat in een bijzondere vertaling. Dat gebeurt bij kaarslicht en afgewisseld met muziek.

Datum tijd en plaats: vrijdag 1 december om 20.00 in de Abdijkerk, Willem III straat 40.

Ballast of bagage

Last-ige Bijbelverhalen lezen en doorleven Bijbelverhalen gaan soms al lang met je mee. Maar wat zeggen ze je nu eigenlijk? Soms vormen ze obstakels. Soms vermoed je dat ze iets inspirerends te zeggen hebben, maar wat dan wel? We beginnen met

het verhaal van de inname van Jericho. Een ogenschijnlijk gewelddadig verhaal waar je misschien liever met een grote boog omheen loopt. Het voelt eerder als een last dan als een lust. Hoe zou je dit verhaal mee kunnen nemen op je levensweg, niet als ballast maar als bagage? Vervolgens kunnen de deelnemers hun verhaal waar ze moeite mee hebben, inbrengen.

We gaan op ontdekking hoe weerbarstige verhalen toch licht kunnen werpen op ieders eigen leven en hoe ze ons kunnen raken en vormen.

Tijd en plaats: eenmaal per 5 à 6 weken (oktober 2017-mei 2018), op vrijdagmiddag aan de Perenstraat; en eenmaal per 5 à 6 weken op een nog te kiezen middag aan de Wormerveerstraat.

Leiding en opgave (uiterlijk 1 oktober; graag ook laten weten of er voorkeur is voor één van de twee plaatsen en of er voorkeur is voor bepaalde middagen): ds. Martin Koster, tel. 406 58 71, e-mail: m.koster@kpnplanet.nl

Bijbelgespreksgroep

Eenmaal in de maand komen we bij elkaar om een passage uit de Bijbel met elkaar te bespreken. Wat wordt hier bedoeld en wat betekent dit voor mij? Dit seizoen gaan we aan de slag met de eerste zes hoofdstukken van het boeiende Bijbelboek Daniël.

Data en tijd: donderdag 26 oktober, 23 november, 14 december, 11 januari, 15 februari en 15 maart, van 14.00 - 16.00 uur.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Leiding: ds. Michiel Aten, tel. 06 108 114 30, e-mail: m.c.aten@hotmail.com.

Tal van titels voor Jezus

In de vier evangeliën krijgt Jezus tal van titels toebedeeld. 'Zoon van God' wordt hij genoemd, waar anderen hem aanduiden als '(de) Christus'. Over zichzelf spreekt hij vaak als 'de Mensenzoon', maar hij lijkt zich daarnaast ook te zien als profeet. Soms wordt

hij zelfs heel specifiek met Elia verbonden. Wat is de betekenis van al die titels? Hoe verhouden die titels zich tot elkaar? Is in het gebruik van al die titels ook een zekere logica te ontdekken? Zijn alle titels van hetzelfde soortelijk gewicht of past de ene titel meer bij hem dan de andere? Dat zijn de vragen die in dit leerhuis in februari aan de orde komen.

Data en tijd: dinsdagmorgen 6, 13, 20 en 27 februari van 10.00 tot 12.00 uur.

Plaats: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

Leiding en opgave: dr. Nico Riemersma, tel. 325 15 99,

e-mail: n.riemersma@planet.nl.

Tot in m'n ziel

Bijbelverhalen in woord en expressie

Geraakt worden, aan het woord komen.

Jezelf – en elkaar – beter leren kennen door via een verhaal op verhaal te komen. Dat gaan we verkennen, zoeken en speels uitproberen aan de hand van Bijbelverhalen. In een wat grotere ruimte luisteren we eerst naar het verhaal. Daarna lezen we het

en gaan we het bevragen. Als we het goed voor ons zien, wordt door de leiding een deel van de ruimte tot de plek gemaakt waar het verhaal zich afspeelt en aan ieder wordt gevraagd: wie of wat uit het verhaal spreekt jou bijzonder aan en zoek in de ruimte jouw plek.

Vervolgens vraagt de leider aan ieder: wie of wat ben jij? En nog enkele vragen. Als ieder in het verhaal duidelijk een plek heeft, mogen er gesprekken en bewegingen ontstaan. Niets hoeft, veel mag. Het streven is dat het gebeuren van het verhaal je ziel raakt en je iets nieuws ervaart van jezelf door het verhaal. En iets nieuws van het verhaal door

jezelf en door de anderen. In vier avonden brengen we zo vier verhalen tot leven. We bouwen het langzaam op. De eerste avond verkennen we vooral deze manier van 'lezen en verstaan'.

Data en tijd: maandag 15 en 29 januari, 12 en 26 februari van 20.00 tot 21.30 uur.

Plaats: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

Leiding: ds. Martin Koster en Petra Oudshoorn.

Opgave (uiterlijk 1 oktober): Martin Koster, tel. 406 58 71,

e-mail: m.koster@kpnplanet.nl.

Kring 'Eten en lezen'

Bij een boterham overdenken we de teksten van de komende zondag; en dan is het altijd weer spannend wat de dominee daar vervolgens mee doet. Let op: neem brood mee. We verzamelen alle broodjes op een schaal en eten daar samen van. Koffie en thee zijn van het huis.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Data en tijd: woensdag 25 oktober, 6 december, 10 januari, 21 februari, 18 april en 2 mei, van 18.00 tot 19.00 uur o.l.v. ds. Michiel Aten.

Data en tijd: maandag 11 september, 2 oktober, 27 november, 12 februari, 5 maart; en op woensdag 30 mei, van 18.00 tot 19.00 uur o.l.v. ds. Wietske Verkuyl. In juni sluiten we het jaar af met een etentje in het tierrestaurant of in de Abdijkerk.

Het activiteitenprogramma is, in nauw overleg met de predikanten van Zuidwest, samengesteld door de Taakgroep Vorming en Bezinning van de wijkgemeente Den Haag-Zuidwest, bestaande uit: ds. Nico Riemersma, taakgroepcoördinator; Rinus van Delft, voorzitter (Shalomkerk); Johan Dropert, secretaris (Abdijkerk); Wil Groeneveld (Shalomkerk); Mieke Kooper (Bosbeskapel); Adrienne van der Kraats (Abdijkerk); Suze Mulder (Shalomkerk); Petra Oudshoorn (Abdijkerk); Herman Stapelkamp (Bosbeskapel).

Praten over woede, wraak en vergeving'

Wraak, ongebreidelde woede. We mogen ze gevaarlijke emoties vinden, maar we herkennen ze ook als diep menselijke emoties, waar we zelf ook last van kunnen hebben. Martha Nussbaum, hoogleraar recht en ethiek, schreef er een buitengewoon intrigerend boek ('Woede en vergeving; Wrok, ruimhartigheid, gerechtigheid', Amsterdam: Ambo/Anthos 2016) over, niet in het minst omdat ze tamelijk kritisch is op een houding van vergeving die ze in de kern egoïstisch vindt en weinig behulpzaam. Diegene manoeuvreert zich, zo zegt ze, in een moreel superieure positie: niet langer lijdend onder zijn woede, heeft hij zichzelf de macht toegekend om al dan niet gratie te verlenen. In haar boek pleit zij voor woede-loosheid en ruimhartigheid als alternatief. Levert dat geen moreel superieure positie op? Alle reden om – in vier avonden – aandacht te schenken aan haar kritiek en aan haar pleidooi.

Data en tijd: maandagavond 9, 16, 23 en 30 oktober 2017, van 20.00 tot 22.00 uur.

Plaats: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

Leiding en opgave: dr. Nico Riemersma, tel. 3251599, e-mail: n.riemersma@planet.nl

Oecumenisch leerhuis 'Vier grote Bijbelse figuren'

In het oecumenisch leerhuis staan dit jaar vier grote Bijbelse personen centraal, twee uit het Oude Testament: Abraham en David, en twee uit het Nieuwe Testament: Maria en Paulus. Deze grote Bijbelfiguren worden de ene keer vanuit protestants en de andere keer vanuit rooms-katholiek perspectief bekeken. Het ligt in de bedoeling om aandacht te schenken aan de Bijbelse verhalen rond deze Bijbelpersonages en daarnaast ook aan muziek/liederen en schilder- en beeldhouwkunst waarin deze Bijbelse figuren voorkomen.

Op de eerste avond – met dr. Nico Riemersma als inleider – staat Abraham centraal. Op de tweede avond – met als inleider pastoor Kees Dernee – is David de blikvan-

ger. Diaken Jos van Adrichem schenkt op de derde avond aandacht aan Maria. We sluiten af met Paulus. Ds. Michiel Aten verzorgt deze vierde avond.

Data en tijd: maandagavond 22 januari, 5 en 19 februari, 5 maart, van 20.00 tot 22.00 uur.

Plaats: pastorie van de O.L. Vrouw Hemelvaartkerk, Loosduinse Hoofdstraat 4.

Leiding: Kees de Ridder (oecumenische werkgroep Zuidwest)

Gespreksgroep 'Open Deur'

Net als afgelopen jaar is er weer een gespreksgroep rondom Bijbelteksten en teksten uit Open Deur. De huidige groep bestaat uit ca. 8 deelnemers, dus er is nog plek voor wie mee wil doen.

Data en tijd: dinsdag 10 oktober, 14 november en 12 december 2017, van 14.00 tot 16.00 uur. Data in 2018 worden daarna in overleg vastgesteld. In principe steeds de tweede dinsdag van de maand.

Plaats: Shalomkerk, Vrederustlaan 94.

Leiding en opgave: ds. David Schiethart, tel. 06-53587129, e-mail: schiethart@planet.nl

Drieluik 'Religieuze architectuur'

Velen bezoeken op vakantie een kerk of kathedraal. Sinds kort kan dat ook in Nederland. Elf kerken en twee synagogen zijn permanent opengesteld voor het publiek. Dit heet *Het Grootste Museum van Nederland*. Een audiotour geeft uitleg over wat er allemaal te zien is. Wij gaan ook een of twee van deze kerken bezoeken. Als voorbereiding daarop drie lezingen over sacrale architectuur en religieuze symboliek. We gaan vooral veel kijken en laten ons verrassen door prachtige bouwwerken.

Data en tijd: dinsdag 3 oktober, 7 en 28 november om 20.00 uur. Plaats: Shalomkerk, Vrederustlaan 94.

Leiding en opgave: ds. David Schiethart, tel. 06-53587129, e-mail: schiethart@planet.nl

Een goed gesprek Gespreksavonden 40plusmin

Opnieuw wordt dit seizoen een aantal avonden aangeboden rond thema's uit ons dagelijks leven en geloofsleven. Het blijkt zeker de moeite waard om (leef)tijdgenoten tussen alle bedrijvigheid door te ontmoeten en onderling van gedachten te wisselen. Afgelopen seizoen waren er avonden over: 'Zomerse inspiraties: welke kreeg je op vakantie?', 'Symboliek van water, algemeen en religieus', 'Twee gelijkenissen: De werkers in de wijngaard en Het verloren schaap en verloren muntje', 'Duurzaamheid en Groene Kerk', 'Godsdienstige thema's in speelfilms, b.v. Narnia'. Ben je (ruim) rond de veertig en zoek je gespreksgenoten over thema's op het raakvlak van geloof en dagelijks leven? Doe mee!

Data en tijd: vijf à zes avonden per seizoen, tussen 20.00 en 22.00 uur; eerste keer: in de loop van oktober, op de avond die voor de meesten het beste uitkomt. Meedoen met alle avonden of met enkele, het kan allebei.

Plaats: bij deelnemers thuis (die dit hebben aangegeven).

Leiding en opgave (uiterlijk 1 oktober):

ds. Martin Koster, tel. 4065871, e-mail: m.koster@kpnplanet.nl

Kring Spirituele oefening

In deze groep gaan we met elkaar in gesprek over eigen ervaringen met gevoelens als bijvoorbeeld leegte, troost, loslaten, berouw, verlangen. Daarna mediteren we in aandachtige stilte. Samen stil zijn – door het te doen ervaren we de meerwaarde daarvan. Noem het maar mindfulness in de kerk: een toestand van actieve, open aandacht voor wat ons bezighoudt in het hier en nu. We beleven deze combinatie van gesprek en

meditatie als een oefening in spiritualiteit. Christelijke spiritualiteit heeft zeker ook te maken met hoe we ons gewone dagelijkse leven leiden. Dat spiritualiteit in dit verband vaag of zweverig is, is echt een misverstand. Het gaat bij deze soort spiritualiteit eigenlijk vooral over de innerlijke dimensie van ons godsdienstig leven en hoe die samenhangt met ons alledaagse bestaan, vroeger en nu. Data en tijd: tweemaal per maand op dinsdagochtend, te beginnen op dinsdag 3 oktober van 10.00 tot 11.30 uur.

Plaats: Shalomkerk, Vrederustlaan 96.

Leiding: afwisselend Ineke Ras, Ypie Veer en Wim van der Weij.

Opgave: Ineke Ras, tel. 3674127, e-mail: inekeras@ziggo.nl

Kerkcafé

Een actueel onderwerp, een goed gesprek, ontmoeting en gezelligheid, dat is de basis

van het Kerkcafé. Onder het genot van een kopje koffie is de inloop vanaf 20.00 uur. Om 20.30 uur beginnen wij met een korte inleiding over een interessant onderwerp, waarna er gelegenheid is om met elkaar in gesprek te gaan. Na afloop is er onder het genot van een hapje en een drankje nog een gezellig samenzijn. Weet u allen welkom. De onderwerpen worden tijdig bekendgemaakt in de zondagsbrieven en in Samenklank.

Data en tijd: vrijdag 6 oktober, 3 november, 2 februari, 2 maart, 6 april om 20.00 uur.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Leiding: Hans Timmerman, tel. 3668518, e-mail: timmerman119@zonnet.nl

Kring 'Nieuwe theologische inzichten'

In het seizoen 2015/2016 zijn we begonnen met de bespreking van het boek 'Deze

wereld anders' van Ton Veerkamp. Veerkamp geeft daarin een politieke geschiedenis van het Grote Verhaal in de weergave van de geschiedenis van jodendom en christendom, van de Hebreeuwse Bijbel en de Messiaanse Geschriften. Zijn uitgangspunt is dat we in de Thora te maken hebben met een politiek ontwerp vanuit het joodse volk voor een maatschappij van vrijheid en gelijkheid voor iedereen, kortom: deze wereld anders. Het komende seizoen beginnen we met hoofdstuk 8, over het conflict met het hellenisme.

Data en tijd: woensdag 20 september, 18 oktober, 15 november, 20 december, 17 januari, 21 februari, 21 maart, 18 april en 16 mei, van 14.00 tot 15.30 uur.

Plaats: Shalomkerk, Vrederustlaan 94.

Leiding en opgave: ds. Fokke Fennema, tel. 321 14 43, e-mail: f.b.fennema@planet.nl

Kerk, kunst en cultuur

Kijken naar Kunst

De verbeelding van geloof en wereld in de 15e en 16e eeuw

Als u een dagje uit bent of op vakantie, bezoekt u vast kerken en musea. U ziet allerlei beelden en afbeeldingen, waarvan u niet helemaal kunt inschatten wat u nu echt ziet, wat zij betekenen en aan welke geschriften (Bijbel, legenden, apocriefen etc.) en opdrachtgevers het werk ontleend is. In een tiental bijeenkomsten laat André Stek u kennismaken met de beeldende kunst uit de 15e en 16e eeuw, toegespitst op de verbeelding van geloof en wereld in die tijd. De nadruk ligt op de periode 1400 tot 1600, met bijzondere aandacht voor de Vlaamse Primitieven en de Internationale Gotiek. De volgende kunstenaars komen met name aan bod: Jan van Eyck, Rogier van der Weyden, Diederick Bouts, Hans Memling, Quinten Massys, Jeroen Bosch en Pieter Brueghel – maar zijdelings ook anderen. We gaan na wat zij afbeeldden, wat de betekenis ervan is en wat hun bronnen waren om geloof en wereld af te beelden zoals ze het deden. In de presentaties krijgt u een goed beeld van de kunst uit die tijd,

de motieven en de verschillen in aanpak door de kunstenaars door de eeuwen heen. Daarbij wordt gebruikgemaakt, met enkele uitzonderingen, van vooral kunstwerken die makkelijk toegankelijk zijn om zelf te bezichtigen in kerken en musea in Nederland en Vlaanderen.

Al tijdens deze presentatiereeks ziet u bij uw culturele en kerkelijke bezoeken meer dan u ooit voor mogelijk hield. U herkent de apostelen, de kerkvaders, belangrijke heiligen, en waarom ze zo zijn weergegeven! Wat kunst was, wordt een lust voor het oog! Uw gids is André Stek. Hij studeerde geschiedenis en kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Leiden en heeft een passie voor de iconografie.

Data en tijd: donderdag 21 en 28 september, 5, 12, 26 oktober; 2, 9, 16, 23, 30 novem-

ber van 14.00 tot 16.00 uur. Voor belangstellenden zijn er op 7 en 14 december twee extra presentaties rond het thema Kerst in de Kunst.

Plaats: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

Leiding en opgave: André Stek, tel. 3609503, e-mail: compostela1@live.nl

Kunstkring

Elke tweede donderdag van de maand houden we ons bezig met diverse facetten van kunst. In oktober schenken we aandacht aan Martin Luther en daarna sluiten we zoveel mogelijk aan bij een van de thema's van dit seizoen 'Kloosterleven'.

Programma:

12 oktober: Martin Luther en de kerkmuziek

09 november: museumbezoek

14 december: schilderen met als thema het kloosterleven

11 januari: nieuwjaarsmaaltijd en een documentaire over het leven in het klooster

08 februari: schrijfkunst in het klooster in de Middeleeuwen

08 maart: museumbezoek

12 april: film Des Hommes et des Dieux, over monniken in een cisterciënzer klooster in Algerije.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Tijd: 20.00 uur; museumbezoek vindt 's morgens plaats; tijd wordt in de zondagsbrieven vermeld.

Leiding en opgave: Petra Oudshoorn, tel. 7370169, e-mail: pboudshoorn@xs4all.nl

Dichter bij Dichten

Met weinig woorden veel kunnen zeggen, dat is wat opvalt als je je met de taal van gedichten en dichters bezighoudt. Deze kring is al vele jaren een succes en bestaat uit een vaste kern, maar wil zeker weer een aantal nieuwe enthousiastelingen verwelkomen. De deelnemers van Dichter bij Dichten gaan gedichten lezen, maar vooral zelf leren gedichten te schrijven. De ervaringen zijn dat dit als vanzelf lukt, niet al te moeilijk is en veel voldoening geeft. Komt u ook meedoen? De enige vereiste is dat u van mooie woorden houdt.

Data en tijd: maandag 25 september, 20 november 2017 en 12 februari, van 20.00 tot 21.45 uur.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Leiding en opgave: Adrienne Vooijs, tel. 06-25021019, e-mail: dichterbijdehand@hotmail.com.

Concerten in de Abdijkerk

De Werkgroep Open Abdijkerk organiseert met steun van de Arie Molenkamp Stichting diverse concertseries in de sfeervolle ambiance van deze eeuwenoude kloosterkapel. In de serie *Open Podium* – op zondag 17 september, 15 oktober en 19 november om 15.30 uur – maakt u kennis met een veelheid aan musici op even zovele instrumenten, waarbij afwisseling en een goede balans tussen bekend en onbekend voorop staan.

Het Frans drukwindharmonium dat de Abdijkerk rijk is, krijgt hierin ook aandacht en dit fraaie instrument klinkt ook in een bijzonder concert waarin het Requiem van Fauré wordt uitgevoerd in de versie voor strijkkwartet en harmonium (zondag 22 oktober, 15.30 uur).

De serie *Orgelconcerten bij Kaarslicht* zal op zaterdag 4, 11 en 18 november eer betuigen aan de orgelcomponist bij uitstek Johann Sebastian Bach. Het jaarprogramma 2018 vindt u eind december op www.abdijkerk.info. Wilt u per mail op de hoogte blijven

van komende concerten, stuur dan een mailtje naar ams@casema.nl onder vermelding van 'nieuwsbrief'.

Films die je raken

Een man die Ove heet, maandag 16 oktober

De 59-jarige Ove is de brombeer van de buurt. Een aantal jaren geleden is hij afgezet als voorzitter van de vereniging van eigenaren van het appartementencomplex. Hij kon dit echter niet

verkroppen en blijft het gebouw met harde hand regeren. Wanneer de zwangere Parvaneh met haar gezin tegenover hem intrekt, en per ongeluk Ove zijn brievenbus opent, ontstaat er een onverwachte vriendschap.

Duur: 112 minuten

I, Daniel Blake, maandag 20 november

De 59-jarige Daniel Blake heeft bijna zijn hele leven als meubelmaker gewerkt in het noordoosten van Engeland. Na een ziekte heeft hij voor het eerst in zijn leven hulp nodig van de staat. Hij kruist het pad van de alleenstaande moeder Katie en haar twee jonge kinderen, Daisy en Dylan. Katie's enige kans om te ontsnappen aan een hostel voor daklozen, is door een flat te accepteren 450 km verderop. Daniel en Katie bevinden zich in niemandsland, gevangen in de bureaucratie van het hedendaagse Groot-Brittannië.

Duur: 97 minuten

Florence Foster Jenkins, maandag 15 januari

Florence Foster Jenkins is een rijke socialiste in het New York van begin twintigste eeuw. Ze wil graag operazangeres worden maar kan geen toon houden, heeft geen gevoel voor ritme en spreekt elk woord verkeerd uit.

Duur: 106 minuten

Kinderen van juf Kiet, maandag 19 februari

Op de plaatselijke basisschool in het Brabantse dorp Hapert heeft juf Kiet een klas met kinderen van asielzoekers uit onder andere Irak, Eritrea en Syrië samengesteld. De kinderen zijn getraumatiseerd, wat zich uit in angst en agressie. De veilige en liefdevolle omgeving van het klaslokaal zorgt er echter voor dat de kinderen weer graag spelen en leren. Niet alleen uit boeken, maar ook hoe samen problemen opgelost kunnen worden en hoe je elkaars achtergrond respecteert. Juf Kiet brengt de hele wereld samen.

Duur: 155 minuten

Moonlight, maandag 19 maart

Drama over een Afro-Amerikaanse jongeman (Chiron) die opgroeit in de ruige buurten van de Amerikaanse stad Miami. Gedurende de jaren van tiener naar jong volwassene worstelt Chiron met zijn identiteit, mannelijkheid, seksuele geaardheid en plaats in de wereld

Regisseur Barry Jenkins baseerde dit indringende drama op het ongepubliceerde toneelstuk *In Moonlight Black Boys Look Blue* van Tarell Alvin McCraney. *Moonlight* werd onder meer bekroond met de Golden Globe voor Beste Film in de categorie Drama.

Duur: 110 minuten

The Lunchbox, maandag 16 april

Een verkeerde levering van Mumbai's beroemde lunchbox-bezorgsysteem verbindt het leven van een jonge huisvrouw met dat van een man van middelbare leeftijd. Hij krijgt per ongeluk de lunch die zij voor haar afstandelijke echtgenoot bereid had. Beiden zijn eenzaam, maar bouwen samen een fantasiewereld op door briefjes aan elkaar te schrijven die via de lunchtrommel bezorgd worden. Geleidelijk aan dreigt deze fantasie hun werkelijkheid te overweldigen.

Duur: 100 minuten

Tijd en plaats: 20.00 uur, inloop vanaf 19.30 uur, Bosbeskapel, Bosbesstraat 5.

De toegang is gratis, een vrijwillige bijdrage is welkom.

Info: filmgroep Zuidwest, Jenneke Reitsma, tel. 3258563, e-mail: jenneke.reitsma@kpn.nl

Kerkgeschiedenis

Lezing 'Luther en de Bijbel'

Vele eeuwen las men alleen de Latijnse Vertaling van de Bijbel (= de Vulgaat). Complete Bijbels bestonden er wel, maar de meeste gelovigen waren alleen bekend met die gedeeltes die in de liturgie gelezen werden. Luther vertaalde de complete Bijbel in de volkstaal (Duits). We kennen deze vertaling tegenwoordig als de Luthervertaling. Deze vertaling is in 1648 in het Nederlands vertaald door Adolf Visscher. In deze lezing schetsen we Luthers omgang met de Bijbel, in het bijzonder met de Psalmen en de Romeinenbrief, en de weg die uiteindelijk tot de Luthervertaling heeft geleid. Dat alles in het kader van 500 jaar Reformatie.

Datum en tijd: vrijdag 27 oktober om 20.00.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Inleiding: dr. Nico Riemersma.

Film en gesprek: geschiedenis van de kerk

Wat ooit begon met een klein groepje apostelen dat in de eerste eeuw rondtrok om te vertellen over Jezus van Nazareth is een wereldwijde kerk geworden. Er is een hoop gebeurd tot het werd wat wij nu kennen als kerk. Het is steeds weer verrassend te zien dat vragen die wij ons nu stellen, al eerder werden gesteld. De antwoorden die toen

gevonden werden, hebben ook ons nu nog veel te zeggen.

In vier avonden verdiepen we ons in een aantal belangrijke ontwikkelingen van 2000 jaar kerkgeschiedenis. We beginnen met een korte film van ca. 45 minuten en praten er samen over na.

Bij voldoende belangstelling kan de cyclus begin 2018 in de avonden worden herhaald, geef s.v.p. door als u daarvoor belangstelling heeft.

Data en tijd: dinsdag 31 oktober, 28 november, 16 januari en 20 februari om 15.00 uur.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Leiding en opgave: ds. Michiel Aten,

tel. 06-10811430,

e-mail: m.c.aten@hotmail.com

Oecumenische reis naar Rome

De oecumene staat weer volop in de belangstelling. Dat heeft alles te maken met de viering van 500 jaar Reformatie. Tegelijk vieren we 50 jaar officiële oecumenische dialogen wereldwijd. Een prachtige aanleiding voor een oecumenische reis naar Rome!

In deze reis van vrijdag 19 t/m woensdag 24 januari gaan wij – tijdens de jaarlijkse Gebedsweek voor de Eenheid van de Christenen – op zoek naar oecumenisch leven

in Rome. Speciale aandacht gaat uit naar de verschillende kerkgenootschappen en religieuze denominaties die Rome rijk is. Zo bezoeken wij onder andere de Waldenzen, de Methodisten en nemen wij deel aan een oecumenische viering in de kerk van de Friezen. Natuurlijk staat een bezoek aan het Vaticaan eveneens op het programma. Als de paus in Rome is, nemen we ook deel aan een pauselijke audiëntie. En uiteraard kijken we naar de cultureel-historische betekenis van Rome als bakermat van het westers christendom.

De beide reisbegeleiders, die elkaar kennen sinds hun (theologische) studietijd, hebben grote affiniteit met de oecumene. Het belang van oecumene in de verdeelde wereld van vandaag is evident.

In het najaar is er voor de deelnemers een voorbereidingsbijeenkomst. Hierin zal het programma nader worden toegelicht en kunt u kennismaken met de twee reisleiders: David Schiethart en Jacco Verburgt.

Wie na Rome een breder beeld van de oecumene wil krijgen, is van harte uitgenodigd een jaar later mee te gaan naar Genève, stad van Calvin en van de Wereldraad van Kerken.

Nadere informatie: ds. David Schiethart, tel. 06-53587129, e-mail: schiethart@planet.nl

Ontmoeting en gesprek

Ontmoeting onder eten en muziek

Een verbindende activiteit waarbij we ruimte hebben voor ongeveer 50 mensen (waaronder ongeveer 15 statushouders). Als burgers van Hollandse bodem en burgers (en statushouders) van elders zullen we gezellige middagen beleven. Om 11.00 uur is de inloop, vanaf ongeveer 11.20 uur gaan we de ene keer Nederlandse liedjes zingen en de andere keer schilderen; vervolgens lunchen we samen en doen we een korte quiz. U bent van harte welkom om te helpen en/of deel te nemen.

De bijeenkomsten worden georganiseerd in samenwerking met Marianne van Schravendijk van STEK.

Data: 29 september, 27 oktober, 24 november en 15 december.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Opgave (i.v.m. de lunch): ds. Wietske Verkuyl, tel. 06-38267000,

e-mail: w.verkuyl@xs4all.nl.

Avond over dementie en pastoraat

In het bezoekwerk zullen we steeds meer in aanraking komen met mensen die in het

beginstadium van dementie zitten en hun partners. Dit roept allerlei vragen op, want dementie beïnvloedt verregaand hoe je in het leven staat en wat nog zin geeft. In gesprek zijn met mensen met dementie en hun naasten is niet eenvoudig. Een gesprek zoals u dat gewend bent, is vaak niet mogelijk. Gelukkig is er nog veel wél mogelijk. Op deze avond gaan we in op theologische en pastorale kanten van dementie, de eigen pastorale bezoekerervaringen komen aan de orde en we proberen met elkaar een begaanbare weg te ontdekken.

Datum en tijd: dinsdag 28 november, van 19.30 tot 21.30 uur

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Leiding: Hanny van der Stelt (geestelijk verzorger van Tabitha).

Opgave en informatie: ds. Wietske Verkuyl, 06-38267000, e-mail: w.verkuyl@xs4all.nl.

Bezinning tot de uitvaart

De uitvaart is voor de meeste mensen geen alledaags onderwerp, maar het kan prettig

zijn om er eens over na te denken en er met elkaar over te praten. In Tabitha organiseren we twee opeenvolgende bijeenkomsten op dinsdagmiddag over de vraag hoe u zou willen dat er afscheid van u wordt genomen, wanneer de tijd daar is. Maar ook over de vraag of we ons daar eigenlijk wel mee moeten bemoeien... met onze eigen uitvaart. Wat vindt u een mooi gebaar en een mooie tekst in een afscheidsdienst? Wat zijn liederen die voor u veel betekenen? Het is de

bedoeling dat u na twee middagen iets op papier hebt over uw wensen met betrekking tot uw eigen uitvaart. Verder krijgt u een aantal telefoonnummers en tips op papier, ook voor de nabestaanden.

Data en tijd: dinsdag 16 en 23 januari, van 15.00 tot 16.30 uur; inloop met koffie en thee vanaf 14.45 uur.

Leiding: ds. Wietske Verkuyl.

Opgave: Hanny van der Stelt, tel: 8909333 / 06-134 366 59. e-mail: hvdstelt@cardia.nl

Activiteiten voor de jeugd

Kids

God zei: 'Er moet licht komen,' en er was licht.

Wanneer de dagen kort worden, verlangen we naar licht. Kids staat dit najaar in het teken van licht-donker-symboliek en diverse tradities waarbij het aansteken van kaarsen een rol speelt: de lampionnen van Sint-Maarten, kaarsen en olielampen in kerken en tempels, lichtjesfeesten, kaarsen op de verjaardagstaart en bij het gedenken van iemand of het bidden voor anderen. Naast verhalen, liederen en spel, gaan we o.a. kaarsen maken en prachtig versieren: om mee naar huis te nemen!

Leeftijd: voor kinderen van 7-11 jaar.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Data en tijd: donderdag 9, 16 en 23 november van 16.00 tot 17.00 uur.

Contact: ds. Nicolle Pronk, tel. 06-17516451, e-mail: nicollepronk@outlook.com.

Kids

Tien woorden van God

Martha is stiekem heel erg boos zij vindt Sara's boomhut grandioos.

Sara's papa heeft die gebouwd,

prachtig mooi van timmerhout.

Ze wou dat háár vader timmeren kon.

Maar die zit liever in de zon.

Die avond klimt Martha in de boom, en schrijft op de hut met viltstift 'STOM'.

Ben jij ook weleens jaloers? We gaan het in deze tijd 'op weg naar Pasen' met elkaar hebben over de Tien Geboden. We luisteren naar een mooi woestijnverhaal en gaan o.a.

onze eigen tien grondregels opstellen met elkaar.

Leeftijd: voor kinderen van 7-11 jaar.

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Data en tijd: donderdag 8, 15 en 22 maart van 16.00 tot 17.00 uur.

Contact: ds. Nicolle Pronk, tel. 06-17516451, e-mail: nicollepronk@outlook.com.

Bijbel op Schoot

Leeftijd: gezinnen met jonge kinderen (0-12 jaar).

Plaats: Abdijkerk, Willem III straat 40.

Data en tijd: 12.30 tot 14.15 uur.

We beginnen de samenkomst met een verzorgde lunch. Heb je interesse, stuur dan een berichtje en je ontvangt het programma met de data voor 2017 en 2018 in je mailbox. Vrijblijvend zonder verplichtingen.

Aanmelden: wij willen u vragen zich van tevoren op te geven in verband met de lunch en de organisatie van het programma. Dit kan per bijeenkomst gedaan worden door een mail te sturen aan jonge.gezinnen.ak@gmail.com.

Kliederkerk

Op 25 oktober gaat de eerste Kliederkerk van start! Wees erbij en mis deze bijzondere,

creatieve, open en laagdrempelige manier van kerk-zijn niet.

Leeftijd: alle leeftijden, jong en oud.

Plaats: Ds. W.E. den Hertogschool, Luxemburgstraat 7.

Datum: woensdagmiddag 25 oktober mét avondeten.

Informatie en aanmelden: ds. Nicolle Pronk, tel. 06-17516451, e-mail: nicollepronk@outlook.com.

Aanmelden is noodzakelijk: wij horen graag of en met hoeveel personen u komt vanwege de voorbereidingen voor het eten en de invulling van het programma. Voor de Kliederkerk-bijeenkomsten zullen we een kleine (vrijwillige) bijdrage vragen.

M25 (Matteüs 25: over barmhartigheid)

Ben jij tussen de 12 en 20 jaar en op zoek naar net dat beetje meer in je leven? Wij organiseren toffe events waarbij je andere jongeren ontmoet en samen op pad gaat om bijzondere dingen mee te maken, van elkaar te leren en anderen te helpen. Interesse in de boeiende en zinnige M25-activiteiten?

Je bent van harte welkom om een keer te komen kijken en mee te doen.

Neem contact op met Robin de Jong

(van Stek), tel. 3181616, e-mail: rdejong@stekdenhaag.nl of met Marleen Wagner (jeugdleiding Bosbeskapel):

e-mail: marleenwagner@gmail.com.

En houd deze sites in de gaten: www.stekjong.nl/www.stekjong.nl/www.stekjong-tieners.nl. www.facebook.com/groups/m25denhaag.